

О. В. Чепурна, О. Б. Шломенко,
Криворізький медичний коледж, м. Кривий Ріг

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті розглянуті найважливіші фактори формування мотивації щодо вивчення англійської мови за професійним спрямуванням. Визначені основні мотиви та потреби у процесі формування позитивної внутрішньої мотивації, її функції та навчально-методичні засоби.

Ключові слова: внутрішня мотивація, зовнішня мотивація, позитивна мотивація, пізнавальна та професійна мотивація.

В статье рассмотрены важнейшие факторы формирования мотивации в изучении английского языка по профессиональному направлению. Обозначены основные мотивы и потребности в процессе формирования позитивной внутренней мотивации, ее функции и учебно-методические средства.

Ключевые слова: внутренняя мотивация, внешняя мотивация, положительная мотивация, познавательная и профессиональная мотивация.

The article concerns the most important factors in professional English learning motivation. The basic students' needs in the formation of inner positive motivation, its functions and teaching methodological means are determined.

Key words: inner motivation, external motivation, positive motivation, cognitive and professional motivation.

Знання англійської мови в період всеохоплюючого розвитку міжнародних відносин та імплементації угоди з Європейським Союзом стає необхідністю з великою кількістю практичних переваг. Однак студенти медичних, інженерних, економічних спеціальностей у своїй більшості не розглядають іноземну мову як необхідний до вивчення предмет, керуючись думкою, що англійська мова не знадобиться їм у професійній діяльності, і часто здається занадто складною для вивчення. Тому проблема формування внутрішньої позитивної мотивації щодо вивчення іноземної мови для таких студентів є надзвичайно актуальною.

Метою нашої розвідки є розгляд найважливіших факторів у формуванні позитивної мотивації щодо вивчення англійської мови студентами немовних спеціальностей.

Досягнення мети передбачає виконання таких завдань: визначити основні мотиви та потреби у процесі формування позитивної мотивації студентів вказаних спеціальностей; дослідити причини формування позитивної внутрішньої та зовнішньої мотивації; розглянути основні функції пізнавальної мотивації; визначити основні навчально-методичні засоби формування позитивної зовнішньо-внутрішньої мотивації студентів.

У процесі нашого дослідження було розглянуто роботи, присвячені сутності та структурі мотивації Х. Хеккаузена [5], Л. Божович [1], А. Маслоу [4], Р.Кегана [7], а також дослідження з пізнавальної та професійної мотивації Б.Вернера [2], Р.Гарнера [6], С.Зайцевої [2] тощо. Під час аналізу сформовано концепцію побудови позитивної мотивації щодо вивчення іноземної мови від найважливіших потреб людини (за теорією базисних потреб людини А Маслоу), зовнішньої та внутрішньої мотивації до пізнавальної та професійної мотивації.

ПОЗИТИВНА МОТИВАЦІЯ

ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ	
ПІЗНАВАЛЬНА МОТИВАЦІЯ	
ВНУТРІШНЯ	ЗОВНІШНЯ
ОСНОВНІ ПОТРЕБИ ТА МОТИВИ ЛЮДИНИ (ТЕОРІЯ БАЗИСНИХ ПОТРЕБ ЛЮДИНИ (А. МАСЛОУ))	

Вивчивши теорію базисних потреб та мотивів людини А. Маслоу, ми дійшли висновку, що у процесі вивчення іноземної мови актуалізуються другий, четвертий та п'ятий рівень потреб, де другий – захист та безпека, четвертий – потреба поваги, п'ятий – самореалізації. Тільки почувачи себе захищено і впевнено, студент може пізнавати нове.

У процесі вивчення іноземної мови важливо є взаємодія зовнішніх та внутрішніх чинників, що формують мотивацію і поступова пріоритетність саме внутрішніх факторів. Необхідність пізнати нове може виховуватись на практичних заняттях за допомогою кореляції відомого та невідомого, коли знайомий професійно орієнтований матеріал доповнюється текстами, що сприяють розширенню кругозору. Емоційний фактор є надзвичайно стимулюючим у вивченні мови, коли студент відчуває задоволення від власних успіхів, опрацьовуючи цікавий, різноманітний матеріал. Відчуття задоволення за успішно виконане завдання є одним з найбільш стимулюючих чинників. Для усвідомлення самореалізації на заняттях з англійської мови слухним є задоволення творчих прагнень та потреб студентів за допомогою відповідних завдань (створення презентацій, участь в уроці-телемості, уроці-консиліумі, коли застосовується метод «мозкового штурму»).

Пізнавальна мотивація на початковому етапі може забезпечуватись зовнішніми мотивами: створенням ситуації успіху, коли власні досягнення стимулюють подальший інтерес; соціальною ідентифікацією з батьками та викладачем як необхідністю відповідати їхнім вимогам; формуванням впевненості у своїх силах («Я зможу»); усвідомленням престижності серед одногрупників; наявністю духу змагання, як індивідуального, так і в групі. Але вже на наступних етапах зовнішня мотивація має доповнитись внутрішньою і в подальшому навчанні саме їй має надаватись пріоритет.

Звичайно, найбільш мотивуючим фактором на цьому етапі є професійний інтерес та усвідомлення практичного та теоретичного значення знань для майбутньої професійної діяльності. Факт відсутності можливості практики та роботи за кордоном суттєво знижує мотивацію, але викладач може стимулювати студентів за допомогою використання на заняттях елементів, що імітують майбутню професійну діяльність, підбором пізнавальних текстів, статей.

Важливою також є особистість викладача, його методична грамотність, орієнтація у спеціальності, що опановують студенти, усвідомлення викладачем їхніх цілей, комунікабельність, відкритість, авторитет, іноді авторитарність (наприклад, під час встановлення чітких строків виконання завдань), емоційна насиченість занять.

Доречним у такому випадку є використання методу моделювання ситуацій, що пропонують сучасні навчально-методичні комплекси таких видань як «Оксфорд» та «Кембридж», де використовуються ситуації соціально-статусних відносин, рольових відносин (програвання ролей), ситуації відносин спільної діяльності (групова робота, обмін досвідом), ситуації моральних відносин. Проблемі моделювання ситуацій на заняттях з англійської мови за професійним спрямуванням потрібно присвятити окреме дослідження.

Результатом нашої роботи стало опитування студентів молодших і старших курсів різних медичних, економічних та інженерних спеціальностей, яке не виявило суттєвих відмінностей у їхньому усвідомленні необхідності вивчення англійської мови. Опитування полягало у пропозиції розташувати у порядку від найголовніших до другорядних 10 тверджень щодо мотивування вивчення англійської мови, а саме: професійний інтерес, важливість комунікації з однолітками з інших країн, можливість досягнення успіху, престижність у групі, соціальна ідентифікація з викладачем (відповідність його вимогам), соціальна ідентифікація з батьками (відповідність їхнім вимогам), формування впевненості у своїх силах, бажання добробуту (усвідомлення зв'язку між знанням іноземної мови і досягненням добробуту), бажання ефективного освоєння світу, цікавість завдань. Ми також дозволили студентам запропонувати один свій варіант відповіді, яким стало отримання стипендії (для студентів, які мають право на її отримання).

З двохсот сімдесяти чотирьох опитаних студентів більше, ніж половина показали усвідомлення внутрішньої мотивації (професійний інтерес та необхідність комунікації були на першому місці – 28% і 27% відповідно), 19% виявили необхідність бути успішними, 17% – вважають знання іноземної мови престижним. 4% відчують необхідність відповідати вимогам батьків, 3% – вимогам викладачів, 2% найважливішим фактором назвали отримання стипендії (тобто фінансової винагороди). Це опитування візуально викладене в діаграмі.

Під час опитування ми ставили перед собою мету з'ясувати загальне ставлення студентів різних курсів до вивчення іноземної мови, не розподіляючи їх за старшими і молодшими курсами, не проводилося також дослідження щодо різних спеціальностей, що може бути цікавим. Це завдання для подальших розвідок. Але загальну тенденцію ми з'ясували.

Отже, студенти на сучасному етапі поступово усвідомлюють себе інтегрованими в європейський простір. Обов'язок викладача у цьому випадку – забезпечити актуалізацію цих потреб.

Література:

1. Божович Л. И. Проблемы формирования личности / Лидия Ильинична Божович. – Избр. психол. тр. / Под ред. Д. И. Фельдштейна; Рос. акад. образования, Моск. психол.-соц. ин-т. – 3-е изд. – М.: МПСИ; Воронеж: МОДЭК, 2001. – 349 с.
2. Зайцева С. Е. Формирование мотивации изучения иностранного языка у студентов неязыковых специальностей Серафима Евгеньевна Зайцева. – М., 2011. – <http://www.na-journal.ru>
3. Маркова А. К. и др. Мотивация учения и ее воспитание у школьников / А. К. Маркова, А. Б. Орлов, Л. М. Фридман. – М.: Педагогика, 2003. – 64 с.
4. Маслоу А. Мотивация и личность / А. Маслоу / пер с англ. – СПб.: Евразия, 2009. – 434с.
5. Хеккаузен Х. Мотивация и деятельность / Х. Хеккаузен. – М.: Просвещение, 2010. – 860 с.
6. Gardner, R.C., Lambert, W.E. Attitudes and Motivation in Second Language Learning. – Rowley, Mass, Newbury House, 2012. – <http://www.answers.com>
7. Kegan R. The evolving self: Problem and process in human development. – Cambridge, Mass: Harvard University Press, 2012. – <http://www.answers.com>